INTERNATIONAL EJER CONGRESS

IXth International Eurasian Educational Research Congress

Bildiri Özetleri Kitabı

EJERCongress 2022 ABSTRACTS

22-25 June 2022
22-25 Haziran 2022

Ege University İzmir/Turkey

PennState Harrisburg

ANI yayıncılık

Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilirliğe İlişkin Görüşlerine Etkisi
Yasemin Yılmaz Özdem, Şengül Saime Anagün ---------- **1720**

KKTC İlköğretim Okullarında Çevre Eğitiminin Öğretmen ve Yönetici Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
Ergün Aligüllü, Nazım Kaşot ---------- **1723**

5-6 Yaş Grubu Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Ekran Maruziyeti
Fatma Topal Camcı ---------- **1726**

Dezavantajlıları öğretmeye gerçekten hazır mıyız? İstanbul'da bir banliyö ortaokulu: Nitel bir durum çalışması

Demet Savruk

Yıldız Teknik Üniversitesi

Bünyamın Bavlı

Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖZET

Problem Durumu

Eğitimsel dezavantaj, öğrencilerin okullardaki eğitimden en iyi şekilde faydalanmalarını önündeki, sosyal veya ekonomik engelleri ifade etmektedir (The Education Act, 1998). Fırsat eşitliğiyle ilişkili olan kavram (Philp, 1984), çocukların okula getirdikleri yetkinlik ve eğilimlerle, okullarda değer verilen yetkinlik ve eğilimler arasındaki bağlantısızlıkla ilişkilidir ve ekonomik, kültürel ve sosyal faktörler tarafından yaratılmaktadır (Kellegan, 2001). Eğitimsel dezavantaj ve fırsat eşitliği olguları, ulusal ve uluslararası politikalarda öncelikli ve sürekli gündemde olmakla birlikte, okul iyileştirme çabalarının merkezinde, okullardaki en önemli ve maliyetli kaynak olarak öğretmenlerin yer aldığı görülmektedir (OECD, 2005).

Araştırmalar, bir ülkenin genel eğitim performansını ve öğrenci başarısını etkileyen temel faktörlerden biri olarak öğretmen niteliğine işaret etmektedir (Darling-Hammond, 2006; ERG, 2019; ETUCE, 2008; OECD, 2005; Tan, Lui & Low, 2017;). "Eğitim sisteminde, eğitim politikaları başta olmak üzere program, materyal, teknoloji gibi alanlarda yapılan her türlü reform ve iyileştirme çabalarının başarısı, uygulamada büyük ölçüde öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mesleki yeterliliklerine, algılarına ve adanmışlıklarına bağlıdır" (MEB, 2018, s. 10). Öğretmenlik, talepkâr bir iştir (Richards, 2012). Öğretmenler, sürekli olarak beklenmedik durumlarla karşı karşıya kalmakta; belirsizlikle başa çıkmak ve işlerini yapmanın daha iyi bir yolunu aramak zorundadırlar (Ulvik, Smith & Helleve, 2009). Böylece öğretmen olmak, öğretmekten çok daha fazlasını başarmayı gerektirmektedir (Cooper & He, 2013). Öğrencinin akademik geçmişi, sosyo-ekonomik durumu ve kültürel çeşitlilik eğitim sürecinde yönetmesi gereken öncelikler arasında yer almaktadır.

Öğretmenlik, çeşitli kültürel ve eğitimsel bağlamlarda en stresli mesleklerden biridir (Saloviita & Pakarinen, 2021) ve özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenler için daha zorludur (Mansfield, Beltman & Price, 2014). Öğretmenler mesleğe ilk girdiklerinde, idealizm ve coşku içinde olsalar da (Richards, 2012), karşılaştıkları zorluklar genel olarak bir "gerçeklik şoku"dur (Çelik & Kahraman, 2021). Bir taraftan mesleğin taleplerini karşılamaya, diğer taraftan bir okul topluluğu içinde kendilerini inşa etmeye çalışırlarken (Mansfield, Beltman & Price, 2014) strese ve tükenmişliğe karşı, özellikle savunmasız olabilmektedirler (Kim, Youngs & Frank, 2017). Öte yandan okullar, öğretmenlerin benlik saygılarını ve mesleki tatminlerini deneyimledikleri alanlardır (Ulvik, Smith & Helleve, 2009). Kariyerlerinin başındaki öğretmenler için meslektaşlarla, öğrencilerle ve ebeveynlerle etkileşimler, bu benliğin inşası için çok önemlidir (Pearce & Morrison, 2011). Öğretmenliği duygusal bir emek olarak inceleyen Jakhelln (2011), duyguların öznel deneyimler ve sosyal pratikler arasındaki arayüzde geliştiğine dikkat çekerek, özellikle yeni öğretmenlerin deneyimlerindeki zorluğa dikkat çekmiş; kapsayıcı ve iletişimi güçlü okul ortamlarının gerekliğini vurgulamıştır. Ayrıca, dışsal ödül ve teşvik, meslek tatmini açısından gerekli motivasyonel stratejiler olmakla birlikte (Derlin & Schneider, 1994), öğretmenlerim çalışmalarını takdir etmek ve ödüllendirmek için yalnızca sınırlı araçlar mevcuttur (OECD, 2005). Oysa ki mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin elde tutulmasındaki kilit faktörlerden biri, kendi okullarına ve daha genel anlamda öğretmenlik mesleğine destekleyici bir başlangıçtır (Ewing & Smith, 2003). Öğretmenlerin ilk mesleki deneyimleri, mesleğe bağlılığın, mesleki doyumun, mesleki kimlik oluşumunun, mesleki beceri gelişiminin ve mesleğe devam etme kararının belirleyicileri olabilmektedir (Çelik & Kahraman, 2021).

Dünyanın her yerinde öğretmenlik, yüksek beklentiler içinde olunan, en zor meslekler arasında gösterilmektedir Ayrıca öğretmenlik, çeşitli kültürel ve eğitimsel bağlamlarda en stresli mesleklerden biri olarak sıralanmıştır (Saloviita & Pakarinen, 2021). Öğretmenlik, birincil ödüllerin, işin kendisinden kaynaklandığı, öğrencilerin yeni bilgi ve beceriler edinmelerini sağlayan ve nihayetinde gençlere, gelecekteki yaşamlarının çeşitli boyutlarına nüfuz edecek bir öğrenme sevgisinin aşılandığı bir meslektir (Kelly, 2013). Bir ülkenin kalkınmasının başat unsurları arasında sıralanan öğretmenlik mesleğinin, son yıllarda, dünyanın hemen her yerinde gerçekleştirilen araştırmalarla ortaya konulan, ortak ve artan problemleri, mesleğin güncel dinamiklerinin çeşitli boyutlarıyla, derinlemesine incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu doğrultuda, bu nitel araştırmada; İstanbul'un, sosyo-ekonomik açıdan en dezavantajlı bölgeleri arasında gösterilen bir ilçesindeki bir devlet ortaokulunda görev yapan, mesleğinin ilk yıllarındaki öğretmenlerin deneyimleriyle, öğretmenlik mesleğini anlamlandırmalarını keşfetmek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma deseni:

Bu araştırma nitel bir durum çalışması olarak desenlenmiştir. Nitel araştırmanın amacı, insanların deneyimlerinden nasıl anlam çıkardıklarına dair bir anlayışa ulaşmak, bu anlam oluşturma sürecini betimlemek ve insanların deneyimlerini nasıl yorumladıklarını ortaya çıkarmaktır (Merriam, 2009). Durum çalışması ise güncel bir fenomeni gerçek dünya bağlamında ve özellikle de fenomen ve bağlam arasındaki sınırların bulanık olduğu durumlarda, derinlemesine araştıran bir yöntemdir. Bu durum çalışması, çoklu alt birimleri olan, gömülü bir tekli durum çalışmasıdır (Yin, 2018). Bu bağlamda, araştırmanın amacı doğrultusunda, metropol şehri olan İstanbul ilinin dezavantajlı bir banliyö bölgesinde, büyük çoğunluğunu göreve yeni başlayan öğretmenlerin oluşturduğu bir devlet ortaokulu, durum çalışmasının bağlamı, burada görev yapan mesleğinin başındaki öğretmenler de durum çalışmasının gömülü olan alt birimleri olarak tayin edilmiştir.

Çalışma grubu:

Bu araştırmada veriler, bağlam olarak seçilmiş olan, İstanbul'un dezavantajlı banliyö bölgelerinden birinde yer alan ve dezavantajlı olma durumu nedeniyle pilot tayin edilen bir ortaokulda görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, mesleğinin 0-3 yılındaki öğretmenlerden oluşmaktadır. Görüşmelerden elde edilecek olan verilerin doygunluğa ulaşmasıyla görüşmeler sonlandırılacaktır; bu nedenle nihai katılımcı sayısı, araştırma sürecinin bitiminde netleşecektir.

Verilerin toplanması:

Bu çalışmada veriler, belirlenmiş olan durumun bağlamı olarak tayin edilen okulda görev yapan ve araştırmaya gönüllü katılımı kabul eden katılımcılarla gerçekleştirilecek olan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanacaktır. Bu amaçla araştırmacı, görüşmenin çerçevesini belirlemek amacıyla bir görüşme protokolü hazırlamış ve burada bir takım temel sorulara yer vermiştir. Görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş ve dönütler doğrultusunda gerekli revizyonlar gerçekleştirilerek forma son hali verilmiştir. Görüşmeler esnasında gerektiğinde katılımcılara sondalar yöneltilecek ve derinlemesine nitel veriler elde edilemeye çalışılacaktır. Görüşmelerin ortalama 40 ile 50 dk. arasında sürmesi planlanmaktadır.

Verilerin analizi:

Bu nitel durum çalışmasında öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelerden elde edilen veriler, transkript edilerek bilgisayar ortamına kaydedilecek ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilecektir. İçerik analizinde, ilişkili verilerden yola çıkılarak oluşturulan belli kavramlar ve temalar, organize edilerek yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2000). Araştırmada, görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizine uygun şekilde, tümevarımsal bir yöntemle analiz edilecektir.

Beklenen/Geçici Sonuçlar

Problem durumundan yola çıkılarak, öğretmenlerin, mesleklerinin başlangıcında zor koşullarla karşı karşıya kalmaları ve bu durum karşısındaki deneyimlerinin mesleklerini anlamlandırma sürecine nasıl etki ettiğinin inclelenmesi, uluslararası literatürün de bulgularıyla ilişkili olarak, son yıllarda, kritik bir konudur. Türkiye'nin bir metropol şehri olan İstanbul ili, öğretmen atamalarında halihazırda dezavantajlı bir bölge olarak gösterilmektedir. Bu zorlu şehrin, dezavantajlı bir banliyö semtinde, göreve yeni başlayan öğretmenlerin deneyimleriyle ilgili olarak yapılacak bir çalışmayla; gerek öğretmen atama, yer değiştirme, mesleğin statüsünü artırma ve öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili olarak, politika yapıcılara gerekse öğretmenlik eğitimi bağlamında, öğretmen yetiştiren kurumlar ve eğitim alan uzmanlarına ışık tutacak bulgulara ulaşılması ve alanyazına katkı getirmesi umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: mesleğininin başındaki öğretmenler, dezavantajlı bölgede öğretmen olmak, öğretmenlik mesleği, nitel durum çalışması

Kaynakça

Cooper, J. E. & He, Y. (2013). Beyond the joys of teaching: Stories from four novice secondary teachers, *The New Educator, 9*(2), 98-118. DOI: 10.1080/1547688X.2013.778762

Çelik, O. T., Kahraman, Ü. (2021). Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Yaşadıkları Güçlükler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 51*, 179-205. DOI:10.9779/pauefd.684913

Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-century teacher education. *Journal of Teacher Education, 57*(3), 300-314.

Derlin, R. and Schneider, G.T. (1994). Understanding job satisfaction: Principals and teachers, urban and suburban. *Urban Education, 29*(1), 63-68.

ERG. (2019). Öğretmenler: Eğitim izleme raporu. Eğitim Reformu Girişimi. Erişim: https://www.egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2010/01/Egitim-%C4%B0zleme-Raporu-2019_Ogretmenler_.pdf

ETUCE. (2008). Teacher education in Europe. European Trade Union Committee for Education. Erişim: http://etuce.homestead.com/Publications2008/ETUCE_PolicyPaper_en_web.pdf

Ewing, R. A. & Smith, D. L (2003). Retaining quality beginning teachers in the profession. *English Teaching: Practice and Critique, 2*(1), 15-32. http://education.waikato.ac.nz/research/files/etpc/2003v2n1art2.pdf

Jakhelln, R. (2011). Early career teachers' emotional experiences and development: A Norwegian case study. *Professional Development in Education, 37*(2), 275-290. DOI: 10.1080/19415257.2010.517399

Kellaghan, T. (2001). Towards a Definition of Educational Disadvantage. *Irish Journal of Education, xxxii*, 3-22.

Kelly, S. (2013). Teacher attrition. In J. Ainsworth (Ed.), *Sociology of education: An a-to-z guide* (Vol. 1, pp. 770-772). SAGE Publications, Inc., https://dx.doi.org/10.4135/9781452276151.n405

Mansfield, C., Beltman, S. & Price, A. (2014) 'I'm coming back again!' The resilience process of early career teachers, *Teachers and Teaching: Theory and Practice, 20*(5), 547-567. DOI: 10.1080/13540602.2014.937958

MEB. (2018). *2023 Eğitim vizyonu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

OECD. (2005). Teachers Matter: Attracting, developing, and retaining effective teachers. Paris: OECD. Erişim: https://www.oecd.org/edu/school/34990905.pdf

Pearce, J., & Morrison, C. (2011). Teacher identity and early career resilience: Exploring the links. *Australian Journal of Teacher Education, 36*(1), 47-59. http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2011v36n1.4

Philp, H. (1984). The Concept of Educational Disadvantage and Some Implications for the Classroom Teacher. *Singapore Journal of Education, 6*(2), 3-14, DOI: 10.1080/02188798408548544.

Richards, J. (2012) Teacher Stress and Coping Strategies: A national snapshot. *The Educational Forum, 76*(3), 299-316. DOI: 10.1080/00131725.2012.682837

Saloviita, T., & Pakarinen, E. (2021). Teacher burnout explained : teacher-, student-, and organisation-level variables. *Teaching and Teacher Education, 97*, 103221. https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103221

Tan, O-S., Liu, W-C., Low, E-L. (2017). Teacher education futures: Innovating policy, curriculum, and practices. In O-S. Tan, W-C. Lui & E-L. Low (Eds.), *Teacher education in the 21st century: Singapore's evolution and innovation* (pp. 1-9). Springer.

The Education Act (1998). *Educational Disadvantage* (Section 32(9)). Government of Ireland. Erişim: https://www.irishstatutebook.ie/eli/1998/act/51/enacted/en/html.

Ulvik, M., Smith, K. & Helleve, I. (2009). Novice in secondary school – the coin has two sides. Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies, 25(6), 835-842. http://dx.doi.org/10.1016/j.tate.2009.01.003

Yıldırım, A. Şimşek. H. (2000). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (2. Baskı). Ankara: Seçkin.

Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.